

NIEUWSBRIEF

Werkgroep Avifauna Drenthe

VAN DE VOORZITTER

Ik zou wel..... Hebt u dat ook wel eens als u kijkt naar vogels, die de lucht doorklieven? Met dit mooie weer is het buitenleven een heerlijkheid en zie je vanuit je tuinstoel ook nog eens veel beter wat er zich in de lucht boven je afspeelt. Gisteravond nog. Gierzwaluwen. Een stuk of 10. Met grote snelheid plotseling een duikvlucht of een scherpe wending. Wat een behendigheid! En een paar dagen daarvoor een buizerd die langs kwam zweven. Af en toe wat wiegend op de vleugels en dan gebruik makend van de thermiek al cirkelend de hoogte in. Enige tijd geleden zat er een aantal keren een sperwer in een conifeer in onze voortuin. Opgeschrikt door de aanwezigheid van mensen wegvliegend, was de behendigheid van snelheid en wendbaarheid goed te zien.

Wat kunnen we toch genieten van deze levende wezens! En wat kunnen we ons dan boos en druk maken, als anderen daar volledig aan voorbij gaan. Hoe schril is dan het contrast tussen een jongen van een jaar of 15 die een mail stuurt met de vraag hoe hij een jonge merel in leven moet houden tegenover de beheersmatige activiteiten van vele volwassenen als het gaat om kappen van bomen en het maaien van velden waar kwetsbare soorten zich ophouden. Jonge nog niet vliegvlugge weidevogels of soorten als Porseleinhoen of Kwartelkoning.

In deze maanden willen we graag ook uw ogen en oren gebruiken om een bijdrage te leveren aan de bescherming aan m.n. soorten als Grauwe

Klauwier, Porseleinhoen en Kwartelkoning. Mocht u meldingen van deze soorten doen, bedenk dan dat er in elk geval twee dingen zijn die u kunt doen: Zoveel mogelijk de vogels met rust laten en instanties informeren die beschermende activiteiten kunnen ontplooiën. Daarvoor kunt u bij de WAD en SOVON terecht en – in het bijzonder t.a.v. de Kwartelkoning – bij de desbetreffende werkgroep (zie www.kwartelkoning.nl). Zo kunnen we samen laten zien, dat het ons iets waard is.

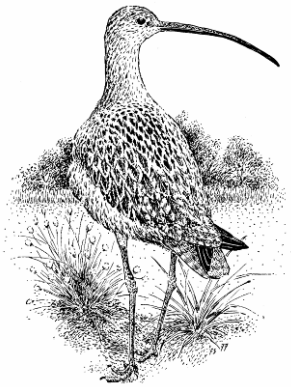
Helaas lukte het ons niet door omstandigheden om deze nieuwsbrief aan het begin van de maand al bij u in de bus te kunnen laten vallen. Waarvoor onze excuses.

Sjoerd Boonstra

Jaargang 20 (nr.2) :juni 2008

INHOUD

Scharrelaar: Voorjaar.....	3
Drentse Vogels 21	3
Drentse Vogel van het Jaar 2007: Jeneverbes	4
Drentse Vogel van het Jaar 2008: Zwarte Specht ...	4
Jaar van de Nachtzwaluw 2007	4
Foeragerende Huismussen bij geparkeerde auto's	6
Vogelboeken van Drenthe	6
Districtcoördinator SOVON	7

Colofon

De WAD-Nieuwsbrief is een uitgave van de Stichting Werkgroep Avifauna Drenthe en wordt gratis toegezonden aan alle donateurs van de WAD en aan alle medewerkers van projecten van de WAD en SOVON in Drenthe.

Voor toezending buiten de hierboven vermelde doelgroep kan een verzoek worden gedaan aan het bestuur van de WAD:

Postbus 431, 9400 AK te Assen.

De Nieuwsbrief dient als informatiebulletin voor de districtscoördinator en vertegenwoordigers van de ledenraad van SOVON voor Drenthe.

De Stichting WAD fungeert als districtsraad voor de vereniging SOVON. De Nieuwsbrief verschijnt vier keer per jaar.

REDACTIE EN VORMGEVING

Sjoerd Boonstra
Grasbeemd 19
9403 MH Assen
info@avifaunadrenthe.nl

WAD OP HET INTERNET

Op www.avifaunadrenthe.nl kunt u de website van de Werkgroep Avifauna Drenthe vinden. Daar kunt u deze, maar ook alle voorgaande Nieuwsbrieven lezen en eventueel downloaden in pdf-formaat.

INSTUREN KOPIJ

Kopij voor de Nieuwsbrief kan opgestuurd worden naar het redactieadres. Ook is het mogelijk om via de website kopij naar het algemene mailadres van de WAD te sturen:

info@avifaunadrenthe.nl

Onze voorkeur gaat uit naar aanlevering in digitale vorm, liefst via e-mail in Word- of tekstbestand. Grafieken en/of tekeningen bij voorkeur in JPEG- of GIF-formaat en liever niet in BMP. Afbeeldingen kunnen ook in het document worden verwerkt.

AGENDA

- 15 aug.** Sluitingsdatum kopij NB 3
- 23 /24 aug.** Vogelfestival Oostvaardersplassen
- 25 aug.** WAD-bestuursvergadering
- 1 sept.** Nieuwsbrief 3
- 13 sept.** Ganzen- en zwanentelling
- 18 okt..** Ganzen- en zwanentelling
- 27 okt. .** WAD-bestuursvergadering
- 15 nov.** Sluitingsdatum kopij NB 4
- 15 nov..** Ganzen- en zwanentelling
- 29 nov.** Landelijke dag SOVON
- 1 dec.** Nieuwsbrief 4
- 13 dec.** Ganzen- en zwanentelling
- 15 dec.** PTT-tellingen (t/m 31 dec.)
- Jan..** Januaritelling
- 17 jan.** Midwinter watervogeltelling
- 24 / 25 jan..** Tuivogeltelling Vogelbescherming

Ook iets te melden voor de agenda? Een lezing over vogels of een andere activiteit? Dit kunt u doorgeven op het redactieadres!

VOORJAAR

We hebben al heel lang een grote vijver in de tuin en elk voorjaar meldt zich een paartje Wilde Eenden. Ik moet zeggen: daar ben ik niet gek op. Stel er komt een nest, dan schijnt dat spul onze voedselarme vijver vol en kan ik de zomer daarna algen gaan vissen. Daarbij zijn zo'n woerd en eend zó schuw dat ik inschat dat het met een nest niet goed komt. Mevrouw Scharrelaar daarentegen verheugt zich elk jaar weer op pril geluk en deinst er zelfs niet voor terug mij het hele voorjaar de toegang tot een groot deel van de tuin te ontzeggen.

Ik merk gelukkig altijd eerder dan mijn vrouw dat de eenden weer zijn gearriveerd. Overdag zie je ze niet zo, maar 's avonds zijn ze weer present. Mijn vrouw slaapt redelijk vast, maar ik word steevast wakker door luid gekwaak van het vrouwtje dat, als je niets doet, de hele nacht kan doorgaan. In zo'n geval wil ik nog wel eens een nachtwandeling maken. Ook als mijn vrouw naar iets verantwoord als Pauw & Witteman kijkt, ga ik wel eens een luchtje scheppen. Dat had altijd goed resultaat. Na enkele weken droop het paartje dan af op zoek naar een rustiger plek om een gezin te stichten.

Dit voorjaar waren ze rustiger dan anders. Je merkte wel dat ze er waren, maar ze hielden zich behoorlijk koest. De woerd vloog redelijk veel rond, maar de eend kwaakte nauwelijks. Ook dit jaar dacht ik de dans te ontspringen. Maar na enkele dagen klonk een verheugde kreet van bij de vijver: "We hebben een nest!" De aanvankelijk aangetroffen drie eieren waren na zeven dagen uitgegroeid tot tien en het vrouwtje begon te broeden. Tja, en dan kan ik het natuurlijk niet over mijn hart verkrijgen om lelijk te blijven doen, nog afgezien van het feit dat ik anders wellicht weken alleen in het logeerbed zou moeten doorbrengen. Uiteindelijk hoopte ook ik op iets moois.

Helaas, na bijna 3 weken broeden heeft zich een drama voltrokken. Het nest was leeg, er lagen nog enkele eischalen en vlakbij vossensporen. Zelf krabbel ik er wel weer bovenop, maar het valt niet mee om een huishouden te voeren met een vrouw met het lege-nest-syndroom.

Scharrelaar

DRENTSE VOGELS 21

De redactie van Drentse Vogels is het weer gelukt om een bijzondere uitgave het licht te doen zien. Niet alleen wat de inhoud betreft, maar ook qua vormgeving. Op dit moment ligt deze editie bij de drukker en moet u nog even geduld hebben om de vernieuwde DV echt te kunnen zien. Zowel het bestuur als de redactie is erg benieuwd naar uw reactie!

Om u alvast een beeld te geven, volgt hier de inhoud van de 21^e uitgave:

Jeneverbessen *Juniperus communis* als nestplaats van vogels

Veranderingen in de broedvogelbevolking van Exloo in 1976 - 2007

Wilde zwaan *Cygnus cygnus* voor het derde jaar broedend in ZW-Drenthe

Kuikensterfte bij Grote Canadese Gans *Branta canadensis* in het Fochteloërveen

Zwanenzang van weidevogels in stroomdal van de Drentsche Aa: een reconstructie

Havik *Accipiter gentilis* bekoopt mogelijke ontmoeting met marters met de dood

Resultaten van het jaar van de Watersnip *Gallinago gallinago* in 2006

Knobbelzwaan *Cygnus olor* versus Lepelaar *Platalea leucorodia*

Grit in magen van Houtduiven *Columba palumbus*

Spreeuwen *Sturnus vulgaris* en Boerenzwaluw *Hirunda rustica*, en koeien in de wei

Jaar van de Nachtzwaluw *Caprimulgus europaeus* in Drenthe 2007

Broedende Grote Gele Kwikstaart *Motacilla cinerea* bij Veenhuizen

Hoe hebben Zwarte Mezen *Parus ater* Drenthe veroverd, en hoe vergaat het ze nu?

Bonte Kraaien *Corvus cornix* in Noordenveld. Hoe lang nog?

Nalegsel van Drentse Raven *Corvus corax* succesvol

Redactie Drentse Vogels

**DRENTSE VOGEL VAN HET JAAR
2007
VOGELS IN DE JENEVERBES**

Het project van 2007 heeft hier en daar nog een klein vervolg in dit voorjaar gekregen. De meeste mensen die vorig jaar meededen hebben hun gegevens ingestuurd en dit is ondertussen grotendeels allemaal ingevoerd. Meer uitgewerkte gegevens dan op de website zijn te bekijken, kunnen we op dit moment nog niet geven. Een nieuwe top-10 van vogels in jeneverbessen en andere resultaten houden jullie dus nog tegoeed.

Losse meldingen van broedgevallen uit het jaar 2008 kunnen nog ingestuurd worden.

De mensen die hun gegevens van vorig jaar nog niet doorgegeven hebben kunnen dat nog doen, maar wacht daar s.v.p. niet te lang mee!

Hans Olk, coördinator

**DRENTSE VOGEL VAN HET JAAR
2008
ZWARTE SPECHT**

Zeer benieuwd zijn we naar de resultaten van het onderzoek naar deze grootste Nederlandse specht. In het verleden zijn de aantallen overschat dan wel overteelt. We zijn dan ook erg nieuwsgierig naar de resultaten op basis van de methode die nu gehanteerd wordt. Een enkele teller heeft zijn gegevens al doorgegeven en eerdaags zal er wel meer binnen gaan komen. Voor meer informatie, waaronder de handleiding voor het onderzoek naar deze Zwarte Knoepers, zie de voorgaande WAD-Nieuwsbrieven en de website.

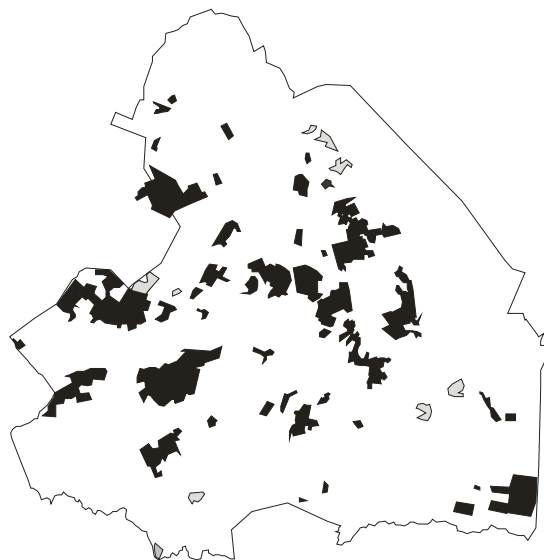
Hans Olk, coördinator

**JAAR VAN DE
NACHTZWALUW
2007**

SOVON riep 2007 uit tot "Het jaar van de Nachtzwaluw". Voor Drenthe met zijn vele heideterreinen en boswachterijen was er dud werk aan de winkel. Het was vrij eenvoudig om een dekkende telling te organiseren. Een deel van de belangrijke kerngebieden van de Nachtzwaluw wordt al jaarlijks geteld, overige gebieden werden al vrij snel gevuld door het gericht bellen van mensen of spontane meldingen. Ook daar waar uiteindelijk geen Nachtzwaluwen bleken te zijn was het voor veel vogelaars toch de moeite waard om in de late avonduren op pad te gaan. Piepende jonge Ransuilen, knorrende Houstnippen, zelfs roepende Waterrallen en Kwartelkoningen werden ontdekt. Het telwerk leverde een betrouwbare actualisatie van het broedbestand van de 'Geitenmelker' op.

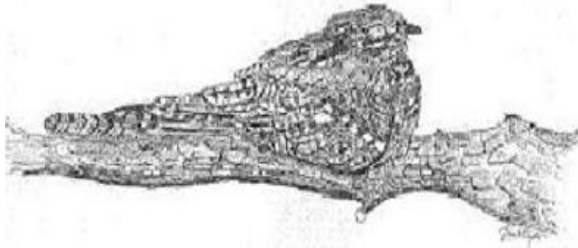
Telgebieden en telwerk

Vrijwel alle potentiële gebieden zijn geteld, met uitzondering van het Nolderveld, Klein Zwitserland bij Zuidwolde, het noordoostelijke deel van Boswachterij Smilde (Noordelijke Veldhuizen), Landgoed Ten Borgh en de Zeegserduinen, Emmerdennen en Noord-Bargerbos (Figuur 1).

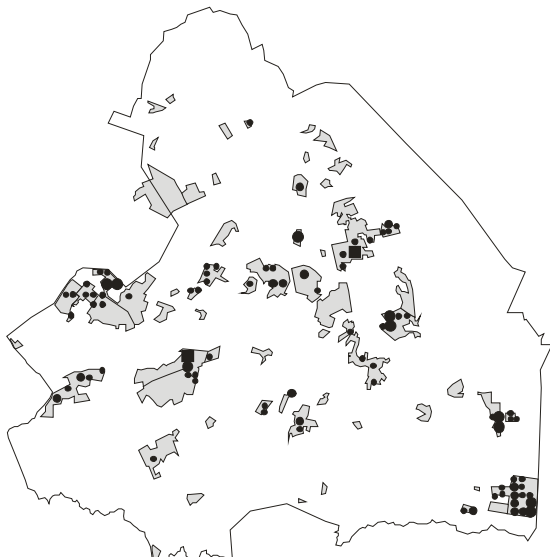
Figuur 1. Gebieden in Drenthe die werden geteld op Nachtzwaluwen in 2007 (zwart); in grijs potentiële broedgebieden die niet zijn geteld.

Het veldwerk is uitgevoerd volgens de SOVON LSB-handleiding. De deelnemers kregen als opdracht om het gebied tweemaal te bezoeken. De eerste telperiode liep van 15 mei tot en met 30 juni, de tweede van 1 juli tot en met 10 augustus. Bezoeken werden uitgevoerd vanaf de avondschemering tot zonsopgang. Door sommige waarnemers werd gebruik gemaakt van een recorder.

Resultaten

In 88 (17%) van de 529 onderzochte kilometerhokken werden Nachtzwaluwen aangetroffen. In de meeste gevallen (61) ging het om 1 territorium per km-hok. Daarnaast waren er uitschieters naar 2 (15), 3 (10) en 4 (2 blokken) per km-hok. Het totale aantal territoria komt daarmee op 129. Figuur 2 laat zien dat de Nachtzwaluw onder de lijn Smilde-Zuidlaren in de meeste grote tot middelgrote natuurterreinen voorkwam, met de grootste clusters in het Drents-FriescheWold, Boswachterij Dwingeloo,

Figuur 2. Verspreiding van Nachtzwaluw in Drenthe 2007 per km-hok. Kleine stip 1 territorium, middelgrote stip 2 territoria, grote stip 3 territoria en vierkant 4 territoria.

Boswachterij Borger, Boswachterij Odoorn, Oosterbos en het Bargerveen. Nachtzwaluwen ontbraken in een aantal grotere natuurterreinen als Boswachterij Schoonloo, Boswachterij Exloo, het westelijke deel van Nationaal Park het Dwingelderveld, Witterveld en Fochteloërveen-Banckenbosch is opvallend. Buiten grote natuurgebieden werden ook nachtzwaluwen aangetroffen, zij het in bescheiden aantallen. Voorbeelden zijn het Zuidhijkerzand, Mantingerzand, Westersche Veld van Rolde, Veenpark Berkenrode, en Oosteindsche landen.

Meer weten?

In Drentse Vogels is een uitgebreider artikel over de resultaten van de telling en zijn de aantallen in een historisch perspectief geplaatst.

Dankwoord

De volgende tellers brachten bezoeken in de schemering en of nacht om Nachtzwaluwen op te snorren:

Maarten v/d Aart, Paulien Arends, G. Back, Hans van Berkel, Kees van Berkel, Rob Bijlsma, Egbert Bloeming, Sjoerd Boonstra, Gerrit Bril, Teun Daleman, Arend van Dijk, Jan Dijk, Bert Dijkstra, Rinus Dillerop, Remco Drewes, G. Engels, Herman Feenstra, Paul Gelderloos, Jan Grotenhuis, Stefan Handgraaf, Erwin Hooge, Alex Hoving, IVN Roden, Joop Kleine, Tinus Knegt, Kees Koelwijn, J. Kramer, B. Lahuis, Guido Lek, Willem van Manen, B. Mekkes, Hero Moorlag, Nico Rommes, Hans & Simon Olk, Henk-Jan Ottens, Jaap Ruiters, Jannes Santing, Jan van der Sleen, Henk Sloots, Jans de Vries, Harold Steendam, Johan Tinge, Christiaan Teule, Fred van Vemden, Vogelwerk KNNV Assen, Vogelwerkgroep De Koperwiek, Peter Wijkkel.

Bert Dijkstra

Burg. Jollesstraat 11
9401 LD Assen
E-mail: e.dykstra@hetnet.nl

FOERAGERENDE HUISMUSSEN BIJ GEPARKEERDE AUTO'S

Sinds een jaar doe ik onderzoek naar de overleving van huismussen in onze tuin in Leek. Naast de overleving probeer ik zo veel mogelijk gegevens over hun gedrag te verzamelen. En zo ontdekte ik een opmerkelijke manier van foerageren op een parkeerplaats in Roden.

Op zaterdag 10 mei 2008 liep ik op een grote parkeerplaats in Roden. Hier hipte een mannetje huismus rond achtervolgd door 2 vliegvlugge jongen. Deze jongen werden door het mannetje gevoerd. Mijn eerste gedachten was dat de mensen op de parkeerplaats brood of iets dergelijks geknoeid hadden waar de mussen van profiteerden. Dit bleek niet het geval te zijn. Het mannetje huismus pikte dode insecten van de auto en voerde ze aan de jongen. Deze insecten waren verkeersslachtoffers en zaten aan de voorkant van de auto's geplakt.

Foto nummerbord met insecten

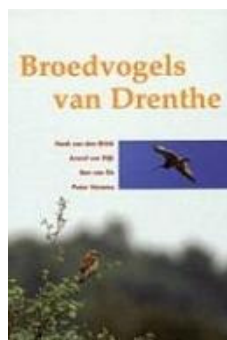
Zodra alle grotere insecten van de auto waren gehaald verhuisde de hele familie naar de volgende auto. Bij onrust doken de vogels weg onder de auto's en wachtten tot de kust weer veilig was. Vanwege het mooie weer van de laatste weken waren er veel auto's met insecten en was de bedekking met insecten van een aantal auto's ook hoog. Het tempo waarmee het mannetje insecten voerde aan de jongen was erg groot en het lijkt haast onmogelijk om op een andere manier in zo'n snel tempo insecten te verzamelen.

René Oosterhuis

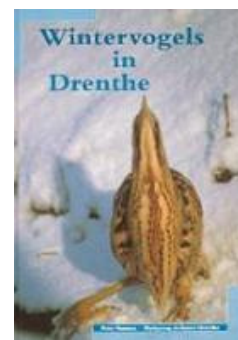
VOGELBOEKEN VAN DRENTHE

Je hebt nu de kans om in het bezit te komen van één of meerdere bijzondere boeken over de vogels in Drenthe. Voor je zelf of als cadeau voor iemand anders.

Het bestuur heeft onlangs van Uitgeverij Van Gorcum een groot aantal exemplaren van de boeken:

(uitgave:1996)

(uitgave: 2001)

zeer schappelijk verkregen. Daar zijn we de Uitgeverij bijzonder erkentelijk voor. Als bestuur hebben we besloten dat we deze exemplaren eveneens schappelijk aan de geïnteresseerde vogelaar aan te bieden.

Maak € 7,50 over voor één boek of € 12,50 voor beide boeken (incl. verzendkosten) op giro 3870292 t.n.v. Stichting Werkgroep Avifauna Drenthe te De Kiel. Geef duidelijk aan welk boek je wenst en naar welk adres de bestelling verzonden moet worden.

Mocht je belangstelling hebben voor meerdere exemplaren van één boek, dan kan dat ook. Het eerste exemplaar kost € 7,50, ieder volgende € 5,00 extra. Dit wel duidelijk vermelden.

Overigens zijn er ook nog een aantal boeken

Vogels van Drenthe (1982)

in voorraad en ook die doen nog mee in de actie. Volg bij bestelling dezelfde handelswijze als hierboven beschreven.

Voor vragen kunt u contact opnemen met Sjoerd Boonstra of Jaap Ruiter.

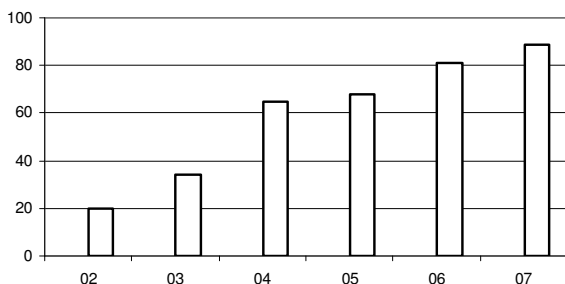
Jaap Ruiter, penningmeester

DISTRICTCOÖRDINATOR SOVON

Per 1 januari heeft Harold Steendam het werk van mij als DC van SOVON overgenomen. Na 8 jaar werd het tijd dat een nieuwe kracht het stokje over nam. Als liefhebber van Ganzen en Zwanen kan Harold z'n werk in het broedseizoen gewoon doorzetten, dankzij de opkomst van broedende ganzen die deels op de lijst van Z-soorten (en wat te denken van de Wilde Zwaan die zich als broedvogel heeft gevestigd. Dit jaar blijf ik op de achtergrond aanwezig om het project op een goede manier over te dragen. Voor eventuele vragen over het lopende project kunt u contact opnemen met Harold. In deze nieuwsbrief een verslag van de resultaten van de kolonievogels 2007, in het eerstkomende nummer hopen we de resultaten van de Zeldzame soorten in 2007 te kunnen presenteren.

Aalscholver

De enige Drenste Aalscholverkolonie in het FriescheVeen blijft gestaag groeien. Met 89 nesten in 2007 bereikte de kolonie een voorlopig hoogtepunt (figuur 1).

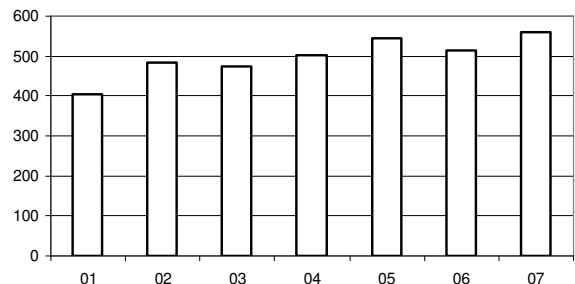
Figuur 1. Aalscholver. Aantalsontwikkeling periode 2002-2007.

Nieuwe vestigingen in Drenthe blijven uit, dit terwijl er wel ogenschijnlijk geschikte locaties zijn. Met enkele grote kolonies net buiten de provinciegrens (De Wieden, 982 paar en Rottige Meenthe bij Wolvega, 622 paar) behoort het nog steeds wel tot de mogelijkheden.

Blaue reiger

Naarmate onze schaatsen bij gebrek aan winters wegroesten, profiteert de Blaue reiger van die situatie. Vanaf 2001 is er duidelijk sprake van een gestage toename (figuur 2). In 2007 bedroeg het aantal 560 paar, circa 4% van het landelijke totaal. De meeste kolonies

groeiden in 2007 licht of bleven stabiel. Sterkste groeiers waren Laarwoud (van 27 naar 40) en Frederiksoord van 33 naar 46.

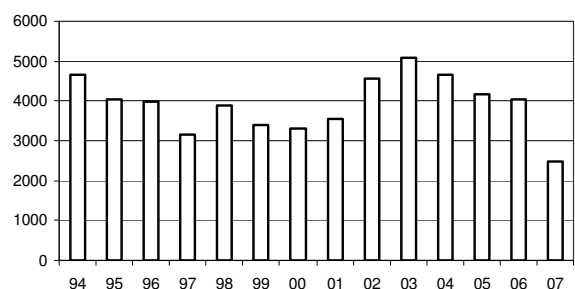

Figuur 2. Blaue reiger. Aantalsontwikkeling periode 2002-2007.

In de Emmerdennen bevond zich de grootste kolonie met 92 bezette nesten. Hiermee kan deze kolonie tot de grotere kolonies van Nederland worden gerekend.

Kokmeeuw

Bij de eerstvolgende revisie van de Rode Lijst is er een gerede kans dat de Kokmeeuw daar in wordt opgenomen. Alhoewel de trend tussen 1994 en 2006 binnen Drenthe schommelend maar toch redelijk stabiel was, lijkt het nu mis te gaan. Voor 2007 verdwenen her en der in de provincie wel kolonies en op regionaal niveau nam het aantal soms sterk af. Dit werd ruimschoots gecompenseerd door de positieve ontwikkeling in het Bargerveen. Met het ineenstorten van de populatie in het Bargerveen, bereikte de Kokmeeuw in Drenthe een absoluut dieptepunt. Het aantal zakte van 4046 in 2006 naar 2516 in 2007 (figuur 3). De droogte in april heeft er toe bijgedragen dat de broedplaatsen deels droog kwamen te liggen en bereikbaar werden voor grondpredatoren.

Figuur 3. Kokmeeuw. Aantalsontwikkeling 1994-2007

Een groot deel van de vogels vertrok uiteindelijk. Vermoedelijk heeft een deel van de meeuwen z'n heil elders in Drenthe gezocht.

De opmerkelijke toename bij Witteveen, Boereveensche Plassen, Vloevelden bij Nieuw Buinen en het Holtveen zou hiermee in verband

Kolonie	Atalsblok	Km-hok	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Bongveen, Bunne	1223	11	80	20	0	0	0	0
Zwijnmaden (zuigerinstallatie)	1224	34	10	0	0	0	0	39
Spijkerboor	1226	42	0	0	2	0	1	
Fochteloërveen	1241	22	26	270	614	450	17	133
Papenvoort, Rolderveld noord	1255	32	0	0	0	0	0	1
Papenvoort, Rolderveld-zuid	1255	33	2	4	3	11	0	1
Vloeivelden Nw-Buinen	1258	53	974	526	231	155	206	312
Doldersummerveld, Vledder	1617	44	9	3	0	7	0	0
Westerzand, Havelte	1637	43	0	80	150	25	0	0
Diependal, Hijkerveld, Beilen	1712	12	6	0	7	15	30	49
Smalbroekerplas, Zwiggelerveld	1714	43	123	83	13	0	12	0
Grolloerveen, Bosw. Grollo	1715	21	97	123	32	0	0	1
Elpermeer, Bosw. Grollo	1715	42	0	0	0	0	4	0
Meeuwenplassen, Schoonloo	1725	34	0	0	17	0	0	0
Aardrijksveen, Dwingelerveld	1731	43	0	1	0	0	0	0
Davidsplassen, Dwingelerveld	1731	52	41	66	110	72	114	16
Witte Veen, Dwingelerveld	1732	13	700	650	0	110	0	160
Scharreveld, Westerbork	1733	15	0	95	121	175	287	26
Holtveen, Dwingelerveld	1742	11	31	4	0	0	4	306
Boerenveense Plassen	1742	54	0	0	0	42	97	252
Lentsche Veen, Nw. Balinge	1744	31	160	36	2	0	0	0
Meerstalblok, Bargerveen	2312	12	36	31	42	177	102	153
Amsterdamscheveld, Bargerveen	2312	32	1781	2671	3052	2510	2273	800
Schoonebekerveld, Bargerveen	2312	52	484	425	251	425	899	267
			4560	5088	4647	4174	4046	2516

Tabel 1. Kokmeeuw. Aantalsontwikkeling per kolonie in de periode 2002-2007

kunnen worden gebracht. Met name de late vestiging in het seizoen in het Holtveen (med. Joop Kleine) ondersteunt deze theorie. Ook de kolonie op het Scharreveld had het moeilijk, hier daalde het aantal van 287 naar 27.

Stormmeeuw

Nadat in 2004 en 2005 voor het eerst een paartje Stormmeeuw aanwezig was in het Amsterdamscheveld werd in 2007 wederom een paartjes aangetroffen. Het is onduidelijk of de vogels daadwerkelijk hebben gebroed.

Visdief

Evenals in het voorgaande jaar werden 41 paartjes Visdief vastgesteld, het merendeel wederom in het Bargerveen (Figuur 4).

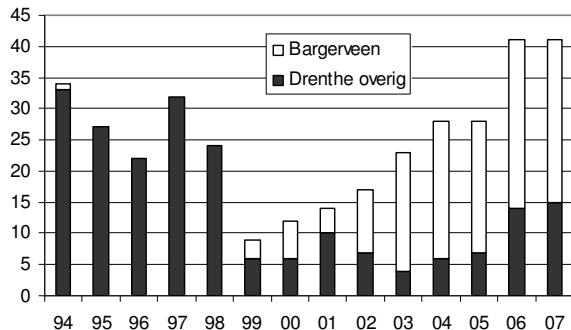
Ruim 30% van de Drenste Visdiefjes broedt op speciaal uitgelegde Visdiefvlotjes (Friescheveen 11, Bargerveen & Glimermade 1).

Foto. Visdieven op nestvlot Friescheveen

Bij Hoogeveen en Tweede Exloermond werden in 2007 vlotjes uitgelegd in voormalige zandwingaten, het resultaat bleef hier uit.

Buiten deze locaties werden Visdieven aangetroffen bij Tynaarlo (2 paar op zuigerinstallatie zandwinplas) en Nieuw-Buinen (Vloevelden).

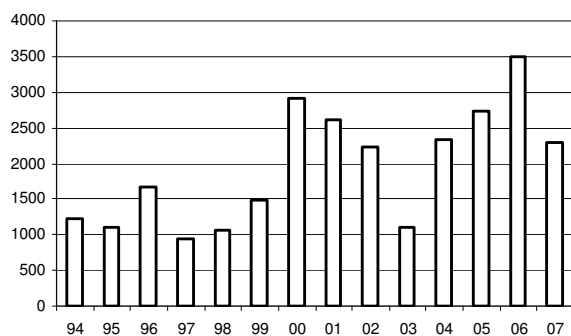

Figuur 4. Visdief. Aantalsontwikkeling periode 1994-2007.

Oeverwaluw

Het onvoorspelbare vestigingsgedrag van deze opportunist en de traditionele jaarlijkse schommelingen maken het boeiend om de soort te volgen. Vanaf 2000 lijkt het niveau van de Drentse populatie structureel hoger te liggen, kleine inzinkingen daargelaten. In 2007 was er weer sprake van een inzinking. De stand daalde van 3474 naar 2301 paar. Van een deel van de kolonies zijn geen gegevens binnen gebinnengekomen of is niet geteld (Stroetenweg Zeijen ,omgeving Emmen ,Nolderveld en Erica).

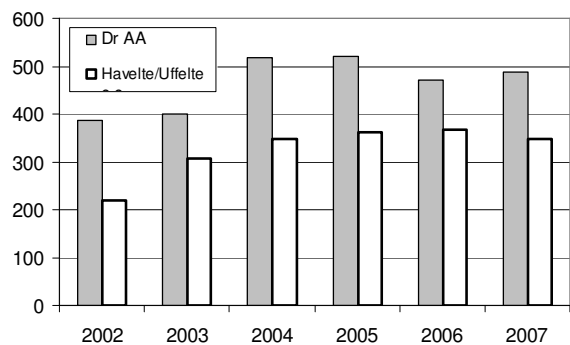
Op basis van de aantallen die hier doorgaans worden aangetroffen zal het werkelijke aantal mogelijk 200 tot 300 paren hoger liggen. Ondanks de terugloop ten opzichte van het absolute topjaar in 2006 was het toch wederom een uitstekend resultaat. Grote kolonies waren te vinden bij Een- America (405), Ballastputten Exloo (301) en Ellersthaar (281, zie ook tabel 2). Het aantal op het Oefenterrein De Haar (in 2006 de op drie na grootste kolonie van Nederland) viel sterk terug, en de grote kolonie aan de Bremenbergerweg bij Meppel verdween zelfs helemaal.

Figuur 5. Oeverwaluw. Aantalsontwikkeling periode 1994-2007.

Huiszwaluw

De huiszwaluwteilers kwamen in 2007 uit op 1415 bezette nesten. Figuur5 geeft een beeld van de ontwikkeling in twee verschillende gebied; Havelte/Uffelte e.o. en het Drenstse Aa-gebied. Hier bevindt zich ruim de helft van de jaarlijks in Drenthe gemonitoorde vogels. De aantallen lijken hier sinds 2002 structureel te zijn toegenomen en nu wat af te vlakken.

Figuur 5. Huiszwaluw. Aantalsontwikkeling omgeving Havelte/Uffelte en Drenstse Aa 2002-2007.

Roek

De ontwikkelingen omtrent de Roek zijn reden tot zorg. De achteruitgang sinds 2001 bedraagt gemiddeld ca 4% per jaar en versnelde van 2006 op 2007. Slechts op lokale schaal zijn min of meer stabiele populaties (Borger, Odoorn, Coevorden, Emmen (?)) te vinden. Voor de rest gaat het om gestage achteruitgang en verplaatsing van kolonies. Ten opzichte van het verleden broedden roeken in kleinere kolonies, in toenemende mate in en rond de bebouwing. De versnippering heeft mogelijk te maken met de verslechtering van foerageermogelijkheden in het agrarisch gebied, vooral grasland-gebieden.

Goede foerageerpercelen zijn in grootschalige raaigrasvlakten spaarzaam en vaak versnipperd aanwezig. Daarnaast speelt de aanwezigheid van natuurlijke vijanden als buizerd en havik en rol in de keuze om in de bebouwing te gaan broeden. Door de versnippering krijgen mensen de indruk dat er meer Roeken komen, maar niets is minder waar, zie daarvoor ook figuur 6.

Sinds 2002 zijn op diverse locaties in Drenthe pogingen ondernomen roeken van locaties te verwijderen om "overlast" voor burgers te beperken. Zonder gebruik te maken van evaluaties van deze projecten krijgen ze van gemeente tot gemeente gevolg. Verjaagacties liggen in de gemeente Borger-Odoorn in het verschieft.

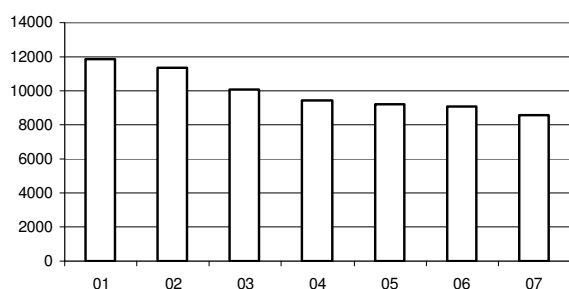
Tabel 2. Oeverzwaluw. Aantalsontwikkeling per kolonie in de periode 2002-2007

Kolonie	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Zevenhuisterweg, Roden	6	-	-	-	-	-
Een West, Amerika, Een	57	41	56	70	325	405
NAM-locatie, Langeloo	2	0	0	0	45	56
Eenerstukken, Norg	2	2	0	0	53	0
Osbroeken	0	0	7	9	4	0
Zwijnmade, Tynaarlo	0	9	0	5	0	0
Westerdiep, Schipborg	9	0	2	5	34	20
Stroetenweg, Zeijen	216	50	?	50	47	n.g.
Messchenveld, Assen	0	0	2	33	0	0
Taarlosche & Gaster. Diep	0	0	3	7	0	0
Duunsche Landen, Spijkerboor	10	?	?	14	34	54
Assen, <i>vuilverwerking</i>	0	0	0	0	14	0
Rolde, <i>nieuwbouw</i>	2	0	0	0	0	0
Homan Frije Zandgat, Gieten	44	33	30	54	64	32
Grietmanswijk, Smilde	262	10	56	50	173	148
Zandput Schaafsma, Smilde	73	66	58	32	73	52
Zandwal, Eleveld (Smilde)	-	-	27	0	0	0
Laaghalen, defensie	235	140	320	601	532	150
Deurze	-	-	-	-	-	15
De Moere, Grollo	44	16	0	7	17	4
Zeldenrust, Gasselte	76	4	96	127	46	110
Mondenweg, Nieuw Buinen	1	0	0	0	0	0
Nijensleek, Vledder	46	11	37	206	108	101
Kolderveense Bovenboer	0	0	33	25	0	13
Oosterhuis, Kolderveen	10	0	53	57	87	45
Bijker, Nijeveen	-	-	-	-	10	0
Industrieterrein Meppel	-	-	-	-	60	89
Ellertshaar, Westdorp	102	98	253	239	256	281
Ballastput, Exloo	244	190	444	411	321	301
Boermastreek, <i>zanddepot</i>	0	0	0	5	7	7
Blauwe Meer, Hoogersmilde	5	0	0	7	15	9
De Mussels, Beilen	158	37	46	34	48	74
Noordenveld, Dwingelderveld	38	16	26	36	18	7
Holtveen, Dwingelderveld	102	34	44	46	78	25
Benderse Heide, Dwveld	5	1	2	0	0	0
Grote Rietlanden, Emmen	52	107	215	140	110	?
N37 Erica	0	0	0	0	10	?
Barger-oosterveen	0	0	0	8	15	?
Bremerbergweg, Meppel	-	-	190	0	360	0
Tweelo, Meppel NO	83	10	5	22	102	125
Nijstad, Hoogeveen	11	0	20	35	0	30
Schoonhoven, Hollandscheveld	25	60	75	80	85	7
Nolderveld, Nolde	172	50	-	50	55	?
Heinegoor	-	-	-	-	-	63
Klooster	0	0	0	0	43	0
Hulteweg, Coevorden	152	112	218	217	51	41
Griendtsveen, Erica	22	0	4	0	99	?
Meerstalblok, Bargerveen	0	0	0	45	75	37
	2266	1097	2322	2727	3474	2301

Wat te denken van het standpunt van de VVD in Borger-Odoorn: "Roeken horen in Drenthe een plek te hebben maar niet in de bebouwde kom van een dorp" en "dat in het buitengebied is ruimte genoeg, dus laten ze daar gaan

nestelen", zie ook www.vvdborgerodoorn.nl). Zonder enige kennis van de sturende processen achter de locatiekeuzes van Roeken, worden kosten nog moeite (met name dat eerste) om Roeken de wil van de mens op

te leggen. Het frappante is dat bijvoorbeeld in de gemeente Borger-Odoorn het aantal Roeken redelijk stabiel is of hooguit licht toeneemt. In Odoorn in 2002 252 nesten tegen 233 vorig jaar terwijl in Borger in 2002 83 Roeken nestelden tegen 123 in 2007. Hiervan broedde een groot deel op oude traditionele plekken als rond de kerken, het aantal nieuwe locaties is vrij gering, kleine verschuivingen daargelaten Termen al "plaag", zoals die in het Dagblad van het Noorden werden gebruikt, zijn hier misplaatst zo weten we dankzij de tellingen. De effecten van de verjagingen baren zorgen, iets wat geïllustreerd kan worden aan de hand van de situatie in Hoogeveen.

Figuur 6. Roek. Aantalsontwikkeling periode 2001-2007

Hoogeveen

In 2005 werd een start gemaakt met het verjaagproject bij Hoogeveen. Hierbij werd een van oudsher bekende locatie op de begraafplaats onder handen genomen, een flinke kolonie van bijna 400 paar. Op één van de beoogde beheerlocaties (de plek waar nesten waren opgehangen om de verjaagde vogels te lokken) verschenen in het projectjaar 126 broedparen. Dit werd breed uitgemeten als een succes, maar de kans dat het op toeval berust is erg groot, te meer omdat het een voormalige broedplaats betrof.

Toeval of succes, structureel was het in ieder geval niet, het aantal is op die locatie al weer gereduceerd. Frappant is het aantal nieuwe vestigingen in en rond Hoogeveen vanaf het projectjaar 2005. Een versterking van het versnipperproces wat juist de beleving van mensen dat er meer Roeken komen versterkt ect, ect.. Los van de versnippering is het aantal Roeken sterk gedaald. Ruim 60% in een tijdsbestek van 7 jaar, vergelijk dat eens met de afname van 24% in Drenthe in dezelfde periode. Dat is vast geen toeval en zeker geen succes zoals de opdrachtgever gemeente Hoogeveen en uitvoerende partij CABWIN het betitelen. Het zeer aannemelijk dat er schade is aangericht aan de populatie, hetgeen blijkbaar geen beperkende voorwaarde is bij dergelijke projecten. Het voordeel van projecten is dat ze tijdelijk zijn en in dit geval korter dan de generatietijd van de Roek. De tijd zal leren hoe snel de Roek zich zal herstellen van dit experiment en of de oude locaties weer herbezet worden.

Bert Dijkstra

Dank aan:

Het overzicht van de kolonievogels 2007 is tot stand gekomen door de inzet van de volgende personen: B. & M. Aalders, A. Bartelds, B. Bats, H. van Berkel, C. Bouwer, K. Boxem, G. Bril, W. Brouwer v/d Westeringh, B. Bruins, D. Bruins Slot, H. Dekker, A.J. van Dijk, B. Dijkstra, H. Feenstra, H. Folkerts, P.B. Gelderloos, J. van Ginkel, J.W. Grotenhuis, D. Haanstra, G. Habers, B. Hoentjen, B. & E. Heijman, J. Kleine, P.R. Klomp, M.H. Knegt, J. Lok, H. Mekkes, H. Moorlag, J. Nicolai, J. Nienhuis, H. & S. Olk, B. van Os, T. Otten, I. Schimmel, H. Sloots, J. Smittenberg, W. Spoelder, H. Steendam, I. Sterken, S. van der Veen, F.A. van Vemden, L. van der Velde, P. Venema, S. Vos, J. de Vries, VWG KNNV Assen, VWG de Koperwiek, VWG IVN Eelde, S. Waasdorp, J. Watermulder en K. Uilhoorn.

Tabel 3. Roek. Aantalontwikkelingen Roek in Hoogeveen en omgeving

Hoogeveen	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Ziekenhuis	353	171	235	206	181	255
Listerhof	0	5	0	0	0	0
Mortonhof	0	0	0	0	0	1
Sportpark Bentinckslaan,	0	0	0	186	0	0
Begraafplaats	335	361	381	13	20	0
Snelweg, t.o Krakeel	0	0	0	127	185	41
De Wieken Oost	0	0	0	0	40	21
688	537	616	532	426	318	
Ten zuiden Hoogeveen	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Alteveer	0	0	0	0	0	6
Lange Dijk, Hollandsche Veld	0	0	0	0	10	12
Hollandsche Veld, Opgaande	0	0	0	0	0	27
Zuideropgaande, Hollandsche Veld	7	0	0	4	0	0
Kerkenveld, OBS De Bosrand	0	0	0	0	18	49
7	0	0	4	28	94	

WAT IS DE WERKGROEP AVIFAUNA DRENTHE?

De Stichting **Werkgroep Avifauna Drenthe** is op 28 juni 1977 opgericht met als doel het organiseren en stimuleren van ornithologisch veldonderzoek voor wetenschappelijke doeleinden en ten dienste van vogel- en natuurbescherming, speciaal in de provincie Drenthe. Daarnaast is publicatie van de resultaten van het door de

WAD georganiseerde en gestimuleerde onderzoek een belangrijke doelstelling en heeft de WAD de functie van SOVON-districtsraad op zich genomen.

In 1982 heeft de WAD, in samenwerking met de provincie Drenthe, het boek 'Vogels van Drenthe' uitgegeven. Met 'Broedvogels van de provincie Drenthe', in 1996, hebben WAD, SOVON en de provincie Drenthe opnieuw samengewerkt. 'Wintervogels in Drenthe', een boek over vijf jaar wintertellingen in januari (1995-1999), is de nieuwste uitgave van de WAD. Dit boek verscheen eind 2001.

De WAD biedt vogelaars de gelegenheid om in het periodiek 'Drentse Vogels' verslag te doen van hun onderzoek in Drenthe. In de loop van de jaren heeft dit blad bij vogelonderzoekers in binnen en buitenland een uitstekende reputatie opgebouwd. Iedereen die de WAD wil steunen kan dit in de eerste plaats doen door mee te werken aan de diverse vogelonderzoeken. Ook kan iedereen donateur worden voor € 12,00 per jaar (organisaties betalen € 24,00 per jaar). Donateurs ontvangen automatisch 'Drentse Vogels' na uitkomen en betaling van contributie. U kunt zich als donateur aanmelden door overmaking van het verschuldigde bedrag op gironummer 3870292 t.n.v. Werkgroep Avifauna Drenthe te De Kiel onder vermelding van 'nieuwe donateur'.

BESTUURSLEDEN EN COÖRDINATOREN VAN DE

Sjoerd Boonstra – voorzitter / WAD-website / Nieuwsbrief

Grasbeemd 19, 9403 MH Assen (tel.: 0592 – 40 91 85; e-mail: s.boonstra@hccnet.nl)

Remco Drewes – secretaris / ledenraad SOVON

De Hilde 44, 9472 WG Zuidlaren (tel.: 050 – 311 23 82; e-mail: r.drewes@home.nl)

Jaap Ruiter – penningmeester

Kwekebosweg 2, 7849 TA De Kiel (tel.: 0591 – 38 20 70); e-mail: jaap-ruiter@planet.nl

Hans Olk – coördinator Drentse vogel van het jaar

Doevenkamp 32, 9401 MD Assen (tel.: 0592 – 31 53 63; e-mail: jc.olk@home.nl)

René Oosterhuis – coördinator midwinter watervogeltelling

Nijenoertweg 131, 9351 HR Leek (tel.: 0594 – 51 01 02)

Eelke Schoppers – coördinator BSP-nb / beheer waarnemingenarchief

Entinge 21, 9472 XJ Zuidlaren (eelke.schoppers@planet.nl)

Harold Steendam – districtscoördinator SOVON

Ronkelskamp 21, 9468 EM Annen (tel.: 0592 – 27 38 45)

SOVON, district 4, Antwoordnummer 2505, 6573 ZX Beek-Ubbergen